

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีมาก และรวดเร็วจึงมีผลกระทบต่อสภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนการเมืองการปกครอง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ปี ในระดับประถมศึกษาไม่เพียงพอที่จะทำงานและครองตนได้อย่างปกติสุขและเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ เพื่อให้สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

จากสภาพความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว รัฐบาลมุ่งพัฒนาคุณภาพของประชาชนให้ได้ รับ การศึกษาอย่างน้อยที่สุด 9 ปี คือ ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างทั่วถึง ภายในแผน พัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมาย ให้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในท้องถิ่นชนบททั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนทั้งในเมือง และชนบท มีความเสมอภาคทางการศึกษา อย่างเท่าเทียมกัน การจัดการเรียนการสอน ดำเนินตาม หลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เริ่มดำเนินการ เมื่อปีการศึกษา 2533 เปิดโรงเรียนทั่วประเทศ 119 โรงเรียน จนถึงปี พ.ศ.2539 สามารถเปิด ได้ รวม 5,305 โรงเรียน โดยกระจายไปตามจังหวัดต่าง ๆ ทั้ง 75 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพฯ มหานคร)

จากรายงานประจำปี การดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ปีงบประมาณ 2538 ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานมีดังนี้

1. การขาดอัตราค่าจ้างครูสาขาวิชาเฉพาะคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ พลศึกษา การ งานอาชีพ
2. การขาดงบประมาณสนับสนุน โรงเรียนที่เปิดทำการสอนจะอยู่ในเขตชนบท ประชาชนยากจน แต่ได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในระดับ เดียว กันทั้งที่เปิดทำการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรการวัดผลเช่นเดียวกัน
3. ครูผู้สอนต้องทำงานหนัก ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
4. ขาดหนังสือส่งเสริม (ครู นักเรียน) ประเภทหนังสือประกอบ เพื่อเสริมความรู้ ใหม่ ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2538)

ดังนั้น จากการดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ขยายเพิ่มจาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงทำให้มีอุปสรรคหลายด้านด้วยกันอันเนื่องมาจากการขยายระดับการศึกษา เช่น ด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพชุมชนซึ่งเป็น ที่ตั้งของโรงเรียน ควบคู่กับความจำเป็นและความต้องการ

จากผลการวิจัยของ วิจิตรา นุชบา (2535) พบว่า เอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอ บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดการวางแผนการนิเทศ ขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตร อย่างเป็นระบบ ผู้บริหารไม่มีเวลานิเทศ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการนิเทศ และฉวีวรรณ พูลนาผล (2536) พบว่า ขาดแคลนบุคลากร งบประมาณไม่เพียงพอ และได้มาด้าเข้า เอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอ ครูไม่มีความรู้เรื่องหลักสูตร

นอกจากนี้ จตุรงค์ เหมรา (2536) วิจัยพบว่า โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่เปิดสอนวิชาบังคับแกนตามหลักสูตร และเปิดสอนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับเลือก ส่วนวิชาเลือกเสรีเปิดสอนเป็นส่วนน้อยกิจกรรมที่เปิดสอนพิจารณาตามความพร้อมของโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีโรงฝึกพลศึกษาไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพลศึกษา การประเมินผลการเรียนวิชาพลศึกษาใช้เกณฑ์ของกลุ่มโรงเรียน ปัญหาด้านการสอนวิชาพลศึกษาของโรงเรียน คือ มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรฉบับปรับปรุงไม่เพียงพอและขาดคู่มือประกอบการสอนวิชาพลศึกษา จำนวนครูพลศึกษามีไม่เพียงพอ และงานของครูพลศึกษามีมาก

สำหรับความต้องการการนิเทศการสอนของครูพลศึกษา ได้มีผู้ทำวิจัยไว้นานแล้ว เช่น ยุวดี วิวัฒน์ประที (2527) พบว่า ครูพลศึกษามีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงาน ของศึกษานิเทศก์กรมพลศึกษาในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการเรียนการสอน คาดหวังในการให้ความรู้แก่ครูพลศึกษาในเรื่อง กฎ กติกา ที่เปลี่ยนแปลง แนะนำวิธีการสอนแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอให้ความร่วมมือประสานงานกับครูพลศึกษา ในการทดลองสอนและประเมินผลการสอน ด้านการวัดและประเมินผลทางพลศึกษา ต้องการให้ศึกษานิเทศก์จัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลทางพลศึกษา และช่วยทำข้อสอบมาตรฐานวิชาพลศึกษา นอกจากนี้ สุภทินี มหัทธินันท์ (2525) ได้ทำการวิจัยพบว่า จำนวนพลศึกษานิเทศก์มีน้อย พลศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลานิเทศและ พัชรีย์ ศิตปไชย (2523) พบว่า ครูพลศึกษามีความต้องการการนิเทศในด้านคุณสมบัติของพลศึกษานิเทศก์ ด้านการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ และอุปกรณ์ประกอบการสอน ด้านการประเมินผล ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เปิดทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาหรือแม้ แต่โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งเปิดทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษามานานแล้ว สภาพ ปัญหาและความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนก็ยังคงมีอยู่ และการนิเทศยังเป็นสิ่งจำเป็น อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของครู

ที่ผ่านมา การนิเทศภายในโรงเรียนได้รับความสนใจ และให้การสนับสนุนในระดับ นโยบายและระดับปฏิบัติ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจึงพอที่จะคะเนได้ว่า แนว โนมัยในอนาคต การนิเทศการเรียนการสอนในชั้นเรียนจะได้รับความสนใจ และนำไปสู่การปฏิบัติ มากยิ่งขึ้น ดังที่ นิพนธ์ ไทยพานิช (2531) ให้ความคิดเห็นไว้ว่า "แนวโน้มและความต้องการ ของการนิเทศการศึกษาในเมืองไทย ในอนาคตนั้นจะหันมาให้ความสนใจการนิเทศการสอนเพิ่ม มากขึ้น ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน"

การเรียนการสอนด้านพลศึกษาในโรงเรียน ผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงและทำหน้าที่จัดการ เรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพคือ ครูพลศึกษา ดังที่ วรรศักดิ์ เทียรชอบ (2527) ได้ กล่าวถึง ความสำคัญของครูพลศึกษาไว้ว่า "ครูพลศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพพลศึกษา เพราะเหตุว่า ครูพลศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนด้านพลศึกษา ในโรงเรียน"

นอกจากนี้ รัชณี ขวัญบุญจันทร์ (2526) ได้กล่าวว่า "การสอนพลศึกษาในโรงเรียนจะ บรรลุเป้าหมายหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการจัดและการบริหารพลศึกษาในโรงเรียน ครูพลศึกษา นับว่า เป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการจัดโครงการพลศึกษาในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จและนักเรียนได้รับประโยชน์จากวิชาพลศึกษามากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับ ความสามารถในการจัดดำเนินการของครูพลศึกษาในโรงเรียน ฉะนั้นในการสอนพลศึกษาจึงต้องการครูที่มี สมรรถภาพและมีประสิทธิภาพทุก ๆ ด้าน"

การนิเทศการสอนในชั้นเรียนนั้น สิ่งสำคัญที่ผู้นิเทศควรจะได้ทราบก่อนทำการนิเทศ ก็คือ ความต้องการและหรือข้อจำกัดของครูในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผู้นิเทศ จะต้องศึกษาและวิเคราะห์หาสิ่งเหล่านี้ให้ได้ ก่อนที่จะทำการนิเทศการสอน สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ ผู้นิเทศได้ค้นพบความต้องการและข้อจำกัดต่าง ๆ ของครูผู้สอนเพื่อที่จะได้นิเทศและปรับปรุง

การเรียนการสอนของครู ได้ถูกเป้าหมายอย่างยิ่ง นั่นก็คือ จะต้องศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการนิเทศของครูผู้สอน ประกอบกับการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่ทำไว้ พบว่า ครูในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความต้องการในการนิเทศการสอนทางด้านความรู้ทางด้านทักษะและเนื้อหาวิชา ความรู้เรื่องหลักสูตร และครูต้องการการนิเทศทางการวัดและประเมินผล และทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพของโรงเรียน ปัญหาด้านคุณวุฒิครูภูมิหลังของครู ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการนิเทศของครูพลศึกษาในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในระดับนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการนิเทศของครูพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อเปรียบเทียบ ปัญหาและความต้องการการนิเทศของครูพลศึกษาที่มีวุฒิทางพลศึกษาและไม่มีวุฒิทางพลศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา สภาพ ปัญหาและความต้องการการนิเทศของครูพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการใช้หลักสูตร
2. ด้านทักษะและเนื้อหาวิชา
3. ด้านการสอนและวิธีการสอน
4. ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน
5. ด้านการวัดและประเมินผล
6. ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
7. ด้านการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์การกีฬาไปใช้ในการเรียนการสอน
8. ด้านบุคลิกภาพ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับคำสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงให้ความหมายไว้ดังนี้

สภาพการนิเทศ หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยทั่วไปเกี่ยวกับการนิเทศพลศึกษาในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ปัญหาการนิเทศ หมายถึง อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนิเทศและทำให้การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ความต้องการการนิเทศ หมายถึง ความต้องการของครูพลศึกษาในการที่จะได้รับการนิเทศจากบุคคลต่าง ๆ ที่มีความรู้ความสามารถ ในการให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ

การนิเทศการสอน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาคำแนะนำ เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูได้นำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ครูพลศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนหรือผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบการสอนในหมวดวิชาพลศึกษามัธยม รวมทั้งครูที่มีวุฒิทางพลศึกษาและไม่มีวุฒิทางพลศึกษา

ครูพลศึกษาที่มีวุฒิทางพลศึกษา หมายถึง ครูพลศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านพลศึกษา ตั้งแต่ระดับ ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่าถึงระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี และทำหน้าที่รับผิดชอบการสอนในหมวดวิชาพลศึกษามัธยม

ครูพลศึกษาที่ไม่มีวุฒิทางพลศึกษา หมายถึง ครูพลศึกษาที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านพลศึกษา แต่ทำหน้าที่รับผิดชอบการสอนในหมวดวิชาพลศึกษามัธยม

โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียน
ประถมศึกษาที่เปิดทำการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ครูพลศึกษาในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ครู
ผู้สอนหรือผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบการสอนในหมวดวิชาพลศึกษามัธยม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึง สภาพ ปัญหาและความต้องการการนิเทศของครูพลศึกษาใน
โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูพลศึกษา ศึกษานิเทศก์และผู้
เกี่ยวข้องในการที่จะร่วมมือกันปรับปรุง การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางแก่หน่วยงาน ที่ทำการนิเทศวิชาพลศึกษา ในการนำผลการวิจัย
ไปปรับปรุงการนิเทศวิชาพลศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย